273

DE BEZUINIGINGEN VAN DEN NIEUWEN MINISTER VAN KOLONIEN

OOK UITGESTREKT

TOT DE

ZEEMACHT IN OOST-INDIËN

DOOR

W. A. ARRIENS

KAPITEIN-LUITENANT TER ZEE.

LEMBAGA KEBUDAJAAN INDONESIA

VI-171

DEN HAAG
EDERS VAN CLEEF
1884.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.

Tanggal : 30 - 06 - 2010
Nomor Induk : 862 /PN - MUSEUM/10
BIB - ID : 8213076O
ITEM - ID : 21216275
Asal : Museum Pusat

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

VI-171

DE BEZUINIGINGEN VAN DEN NIEUWEN MINISTER VAN KOLONIEN

OOK UITGESTREKT

TOT DE

ZEEMACHT IN OOST-INDIËN

DOOR

W. A. ARRIENS

KAPITEIN-LUITENANT TER ZEE.

DEN HAAG
DE GEBROEDERS VAN CLEEF
1884.

BAT. GENOOTSCHAP VAN

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

DE BEZUINIGINGEN VAN DEN NIEUWEN MINISTER VAN KOLONIEN OOK UITGESTREKT TOT DE ZEEMACHT IN OOST-INDIE.

Menigeen die meer van nabij met Indische toestanden bekend is, zal zeker wel met verwondering en waarschijnlijk met leedwezen vernomen hebben, dat het stelsel van bezuinigingen op groote schaal schijnt toegepast te zullen worden door den tegenwoordigen Minister van Koloniën, die geacht kan worden door zijn verblijf in die gewesten zoo goed bekend te zijn met hunne behoeften en daardoor tevens heeft kunnen zien hoe dikwerf een verkeerd toegepast stelsel van bezuiniging nadeelig heeft gewerkt op den algemeenen toestand.

Wanneer nu de tegenwoordige toestand van 's Rijks schatkist aan de regeering de verplichting oplegt om de meeste zuinigheid in acht te nemen, zoo geloof ik toch dat daartoe niet dan met de grootste voorzichtigheid moet worden overgegaan, wanneer de bezuinigingen zich ook uitstrekken tot de twee hoofdfactoren waarop ons geheele

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

gezag in Indië drijft, en waarvan het geheele bezit afhangt, namelijk het leger en de vloot.

Algemeen is het bekend dat het Nederlandsche-Indische leger in de laatste jaren gebukt gaat onder een belangrijk te kort voornamelijk bij het Europeesch element; ongetwijfeld oefent de voortdurende oorlogstoestand in Atjeh daar grooten invloed op uit en hoe langer die toestand blijft voortduren hoe meer dat te kort zich zal doen gevoelen.

Het gevaar van zulk een toestand te bestendigen schijnt echter tot nu toe bij de opvolgende regeeringen niet zwaar gewogen te hebben, ten minste afdoende maatregelen om het Europeesch element in het Indische leger te versterken, al is het dan ten koste van eene groote som gelds, zijn er nog niet genomen.

Toch is het de vraag, of niet de politieke toestand in de buitenbezittingen zooals bijv. op Borneo, Celebes en Sumatra, het dringend noodzakelijk maakt daarin ten spoedigste verandering te brengen, ten einde gereed te zijn om, wanneer zulks noodig mocht blijken, te eindigen met de politiek van schipperen en alsdan flink het gezag te kunnen handhaven.

Vooral op dit terrein is de zuinigheidspolitiek zeer gevaarlijk en de gebeurtenissen in Borneo's Zuid- en Ooster-Afdeeling hebben dit in 1882 volkomen bewaarheid. De onlusten

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

die daar opnieuw waren uitgebroken, zouden zeer waarschijnlijk niet hebben plaats gehad wanneer niet de militaire post aan de Moara Teweh een paar jaar vroeger was ingetrokken, en het verder verloop zou niet zoo spoedig gestuit zijn wanneer het Gouvernement niet bij machte was geweest zoo spoedig de troepen in dat gewest met een half bataljon te versterken. Van het voornemen om ter wille van bezuiniging nog meerdere posten in dat gewest in te trekken, is dan ook tengevolge dier gebeurtenissen, naar ik meen, afgezien.

Mij verder van beschouwingen dienaangaande onthoudende gevoel ik mij echter verplicht, dringend mijne stem te verheffen tegen het bezuinigen op de tweede factor, de Indische militaire marine, al gaat die dan ook gepaard met uitbreiding der Gouvernements-marine.

Juist wanneer tengevolge van het incompleet bij het Ned.-Ind. leger, gedeeltelijk en misschien wel grootendeels veroorzaakt door de zuinigheidspolitiek, de garnizoenen op de buitenbezittingen al zeer zijn ingekrompen, zoowel door het intrekken van posten als door het verminderen van de bezetting der overigen, komt het mij hoogst gevaarlijk voor tegelijkertijd het aantal oorlogsschepen te verminderen en dat der Gouvernements-marine uit te breiden, voornamelijk op grond der omstandigheid dat deze laatste de eerste volstrekt niet kunnen vervangen daar waar zij

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

noodig zijn tot bescherming van het gezag en van de ingezetenen.

En dat, naarmate wij verplicht zijn ons gezag langzamerhand uit te breiden, ten einde het bestaande te behouden en ook tegenover andere natiën onze rechten te handhaven, ook de diensten der oorlogsschepen meer noodzakelijk zullen worden, zal wel niemand willen betwijfelen. De geschiedenis der laatste jaren is daar om zulks te bevestigen; men denke slechts aan de uitbreiding van ons gezag op Sumatra's Oostkust, onze meerdere bemoeiingen in het ZO_e deel van den Molukschen Archipel, de grensquaestie op Borneo's Noordoostkust enz. enz.

Al moge nu, wanneer eenmaal de toestand van Noordl. Sumatra een meer bevredigend karakter zal aannemen, de zeemacht aldaar met hoogstens twee oorlogsschepen kunnen verminderd worden, zoo kan zulks in geenen deele eene algemeene vermindering van het aantal oorlogsschepen ten gevolge hebben, daar andere streken zooals de Oostkust van Sumatra, de Riouw en Lingga Archipel, de Westkust van Sumatra enz. bekruising door oorlogsschepen noodzakelijk maken, welke streken tegenwoordig veelal ontbloot zijn van oorlogsschepen.

Juist in onrustige tijden is de aanwezigheid van een oorlogsschip van het hoogste gewicht. Gedurende de jongste onrustige bewegingen in de Doussonstreken, werd de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

aanwezigheid van een oorlogsschip ter hoofdplaats Bandjermasing door het hoofd van het bestuur aldaar gedurende verscheidene maanden noodig geacht ter beveiliging der hoofdplaats. De tegenwoordigheid van een oorlogsschip met zijne Europeesche bemanning, zijn geschut enz. heeft dan een zeer groot moreel effect en zulks des te meer wanneer de garnizoenen, door tijdelijke afwezigheid van een gedeelte der troepen, zwakker zijn dan gewoonlijk.

Zoowel vroeger als gedurende de beide laatste jaren van nabij gezien hebbende welke uitstekende diensten door het personeel der Gouvernements-marine met hunne dikwerf gebrekkige hulpmiddelen zijn verricht, zoo zij het dan ook verre van mij door het volgende iets ten nadeele van dat korps te willen zeggen; integendeel verdient het daarvoor allen lof.

Zulks neemt echter niet weg dat men de Gouvernementsmarine geene diensten kan en mag opdragen waarvoor zij niet geschikt is en die bij hare oprichting ook wel nooit in de bedoeling zullen gelegen hebben.

Hare geheele inrichting pleit daarvoor; het personeel is civiel ambtenaar, de schepen zijn door een paar stukjes van zeer licht kaliber en eenige handwapenen alleen in zoo verre bewapend dat zij zich eenigermate verdedigen kunnen; zij zijn geheel ter beschikking der civiele auto-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

riteiten enz. Het doel bij hare oprichting is dan ook, naar ik meen, alleen geweest om aan de hoofden van het bestuur op de buitenbezittingen de noodige communicatiemiddelen te verschaffen tot het verrichten van diensten die geen militair karakter dragen en die vroeger veelal door de oorlogsschepen werden verricht.

Wanneer men nu, gehoor gevende aan eene mijns inziens zeer verkeerde zuinigheid, overgaat tot het verminderen van het aantal oorlogsschepen, dan zoude men er langzamerhand toe over moeten gaan om aan de Gouv.-stoomschepen ook zuiver militaire diensten op te dragen en ik vermeen volmondig te mogen verklaren dat zij daartoe volkomen ongeschikt zijn en dat deze tak van dienst daartoe nooit geschikt zal worden, tenzij men hare geheele organisatie anders inrichte.

Hiertegen bestaat mijns inziens groot bezwaar en het zoude de vraag zijn, in hoevere zulks voordeeliger voor de schatkist zoude zijn.

Zooals de schepen der Gouvernements-marine thans bemand en bewapend zijn, hebben zij nagenoeg geene militaire waarde en verdienen zij dan ook op oorlogsterrein weinig vertrouwen; evenmin is dit het geval bij zendingen waarbij getwijfeld wordt aan de goede gezindheid der hoofden of bevolking van de streken die bezocht moeten worden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Tijdens de jongste onlusten in de Z. en O. Afdeeling van Borneo werden deze vaartuigen op hunne tochten naar de bovenrivieren dan ook steeds voorzien van een militair detachement ter beveiliging van den bodem. Zelfs werd een hunner daarvan voorzien op eene reis met een ambtenaar die de verschillende staatjes op de Oostkust moest bezoeken en daarvoor eenige weken noodig had.

Eveneens is het reeds voorgekomen dat door een civiel ambtenaar te Atjeh gewezen is op de wenschelijkheid om deze schepen van een militair detachement te voorzien, wanneer zij aangewezen worden voor dienstreizen waarop aanraking met weinig vertrouwde hoofden moet plaats hebben (*).

Dat de schepen der Gouvernements-marine, met hunne zoo geringe Europeesche en Inlandsche bemanning niet in staat zullen zijn om zich behoorlijk te verdedigen, is licht te begrijpen en dit is des te meer het geval wanneer hierbij in aanmerking genomen wordt, dat de bemanning over het algemeen al heel weinig en soms zelfs bijna niet geoefend is in het hanteeren der scheepswapens.

Deze toestand is een gevolg van hare geheele organi-

(*) Het verstrekken dier detachementen is echter een bezwarend iets voor de bezetting, vooral wanneer deze, door tijdelijke afwezigheid van een gedeelte, toch al geringer in sterkte is dan gewoonlijk.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

satie. In de eerste plaats toch hebben de schepen der Gouvernements-marine gewoonlijk zooveel diensten te verrichten, dat er voor het weinige ondergeschikte Europeesche personeel (de kleinere schepen hebben meestal slechts één stuurman) al heel weinig tijd overblijft om aan oefeningen te besteden, daargelaten nog de vraag in hoeverre de stuurlieden zelf genoegzaam op de hoogte der exertiën zijn om daarin voldoende onderwijs te kunnen geven.

In de tweede plaats bestaat de equipage geheel uit inlanders, die dikwerf pas aangenomen zijn en die niet dan na langdurige oefening voldoende geschikt zullen zijn om met vrucht van de handwapenen gebruik te maken. Bovendien moet hierbij niet uit het oog verloren worden, dat het geheele personeel uit Civiele ambtenaren bestaat en dat dit uit den aard der zaak steeds nadeelig op de geoefendheid der equipage zal werken daar waar het zuiver militaire zaken betreft.

Belet de weinige militaire waarde der Gouvernements-Stoomschepen dat men deze voor militaire diensten gebruikt, het civiel karakter van hun personeel belet eveneens dat men ze gebruiken kan tot het verrichten van blokkade diensten. Toen dan ook tengevolge van den treurigen toestand waarin 's Rijks zeemacht zich bevond, tijdens de blokkade tusschen de 1e en 2e expeditie tegen het Atjesche rijk, over de schepen der Gouvernements-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

marine moest beschikt worden om aan de blokkade deel te nemen, werd aan boord van elk schip een detachement oorlogsmatrozen onder bevel van een zeeofficier geplaatst en dezen den titel van militaire commandant gegeven. Zij werden zoodanig toegerust als oorlogsschip beschouwd en voerden den oorlogswimpel.

Ook tegenwoordig gebeurt het somtijds dat aan Gouvernements-stoomschepen in het station van Noordelijk Sumatra tijdelijk ter vervanging van oorlogsschepen het bewaken van een gedeelte der kust wordt opgedragen tot het tegengaan van den invoer van contrabande. Ik geloof echter dat hun daarbij zeer ten onrechte de bevoegdheid wordt verleend om particuliere schepen te visiteeren, daar volgens mijne meening deze bevoegdheid uitsluitend aan oorlogsschepen toekomt en particuliere schepen niet verplicht zijn zich door andere dan oorlogsschepen te doen visiteeren.

Bij het in dienst stellen van meerdere Gouvernementsstoomschepen ter vervanging van oorlogsschepen, zal zulks waarschijnlijk eene uitbreiding van het tot dien tak van dienst behoorende personeel ten gevolge moeten hebben. Nu toch is de sterkte daarvan zoodanig dat er niet steeds spoedig kan voorzien worden in de noodige aanvulling der bemanning ten gevolge van incompleet door ziekte, desertie en andere oorzaken.

De geringe sterkte zoowel der Europeesche als der In-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

landsche bemanning heeft ten gevolge dat dit getal spoedig te gering wordt wanneer er eenige aan ontbreken (de kleinere schepen hebben meestal maar een stuurman.) Tijdens de jongste onlusten op Borneo in de boven-Dousson deed zich het gebrek aan Inlandsche schepelingen meermalen sterk gevoelen en werd daarin tijdelijk voorzien door schepelingen der zeemacht te detacheeren. Werd er in het gemis aan matrozen soms nog op andere wijze voorzien, zoo was dit echter onmogelijk wanneer het vuurstokers betrof en hierin kon niet anders dan door de zeemacht worden tegemoet gekomen. In het station van Noordelijk Sumatra kwam het meermalen voor dat er door de Marine moest worden voorzien in het gebrek aan machinisten, ten einde over de Gouvernementsschepen te kunnen beschikken tot het doen van dienstreizen.

Het zal daarom misschien de vraag kunnen zijn, of uitbreiding van het personeel der Gouvernements-marine ook niet aan bezwaren zal onderhevig blijken te zijn, waarbij wel in het oog gehouden moet worden, dat hoe uitgebreider het Europeesche gedeelte daarvan zal worden, hoe meer zich ook bij dezen diensttak het kostbare verlofstelsel der Indische ambtenaren zal doen gevoelen.

Komt het mij op bovengenoemde gronden niet raadzaam voor het aantal schepen der Gouvernements-marine uit te breiden en grooter te maken dan strikt noodzakelijk is

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

voor het verrichten der niet-militaire diensten in de verschillende gedeelten van onzen Archipel, eene taak waarvoor ik meen dat het thans bestaande aantal voldoende is (*), in het verminderen van het aantal oorlogsschepen der Indische militaire marine zie ik een bepaald gevaar voor ons gezag in die gewesten. Niet dan in de uiterste noodzakelijkheid, en ik geloof dat het zoover nog niet gekomen is, mag daartoe mijns inziens overgegaan worden en ik vermeen zelfs dat in stede van inkrimping, uitbreiding daarvan langzamerhand noodig zal blijken te zijn, wanneer wij onze zoolang verwaarloosde buitenbezittingen, naarmate zij eindelijk meer tot ontwikkeling komen, voldoende willen beschermen en ons gezag aldaar voldoende willen handhaven.

Eerder nog dan het aantal schepen der Indische militaire Marine in te krimpen, zoude het misschien minder nadeelig en in het algemeen wenschelijker zijn het Auxi-

(*) Moet uit het feit dat gedurende de laatste jaren meermalen particuliere schepen zijn ingehuurd om dienst te doen als Gouvernements-stoomschip, afgeleid worden dat er bij de Gouvernements-marine nu reeds gebrek aan stoomschepen bestaat! Of zou zulks in verband staan met niet genoegzaam personeel? In beide gevallen zal uitbreiding van het aantal dier schepen nog bezwaarlijker zijn. Intusschen is het inhuren van particuliere schepen gewoonlijk zeer ten nadeele van het Gouvernement en zou het, wanneer zulks noodig mocht zijn, veel meer in het belang van de schatkist zijn om de noodige sommen voor den aanbouw op de begrooting te brengen, in stede van zooals nu, schepen in te huren voor veelal zeer hooge daggelden, een maatregel waarbij de reeders gewoonlijk zeer goede zaken maken.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

liair eskader te verminderen, voornamelijk wat aangaat, de beide groote ramtorenschepen, die nu bijna voortdurend op Java vertoeven. Deze toch vereischen een belangrijk personeel, zijn uiterst kostbaar in onderhoud, kolenverbruik enz. en dit laatste is waarschijnlijk wel een der redenen waarom zij over het algemeen zoo weinig diensten bewijzen, terwijl bovendien het grootendeels vertoeven op de verschillende reeden van Java nog zeer nadeelig op de gezondheid hunner bemanningen schijnt te werken.

Doelmatiger zoude het waarschijnlijker zijn een grooter aantal kleinere en aan de eischen des tijds voldoende gepantserde schepen in de koloniën te hebben in plaats van deze twee in vele opzichten verouderde schepen.

Door minder diepgang, goedkooper onderhoud en spaarzamer kolenverbruik zouden die schepen gedeeltelijk op de hoofdplaatsen der buitenbezittingen belangrijke diensten kunnen verrichten, terwijl de overige op Java beschikbaar zouden kunnen blijven. Werd dan tevens overgegaan tot het daarstellen eener telegraphische verbinding tusschen Java en de voornaamste buitenbezittingen, die tot verwondering van menigeen steeds nog ontbreekt, dan zou men binnen zeer korten tijd al die schepen op Java geconcentreerd kunnen hebben.

Een behoorlijk torpedostelsel zoude dan verder de verdediging tegen een Europeeschen vijand kunnen voltooien.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

In het belang van het voortdurend bezit onzer koloniën en het behoorlijk handhaven van ons gezag aldaar, heb ik gemeend mijne stem te moeten verheffen tegen het inkrimpen van een der beide belangrijkste factoren waarop ons gezag aldaar drijft, en ik meen dat ieder, die de belangrijke diensten, door de Nederlandsche zeemacht voortdurend in die gewesten bewezen, naar waarde op prijs stelt, met mij in deze niet van gevoelen zal verschillen.

ARRIËNS.
Kapt. Luit. t/z.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA



PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Bij DE GEBROEDERS VAN CLEEF ziet het licht:

Jaarboek van de Koninklijke Nederlandsche Zeemacht, 1882—1883 . . . . . *f* 2.40

Algemeen Reglement voor de spoorwegdiensten in Ned. Indië, benevens het Alg. Regl. op den aanleg en de exploitatie van de stoomtramwegen in Ned. Indië enz. Vastgesteld 9 Dec. 1883 . . . . . *f* 1.50

De Nederlandsch-Indische Wetboeken, benevens de Grondwet, het Reglement op het beleid der Regeering van Ned. Indië enz. door Mrs. REITZ en DE FILLIETTAZ—BOUSQUET . . . . . *f* 10.—

Recueil Militair voor het Ned. Oost-Indische leger. Verzameling van algemeene orders, reglementen en instructiën voor dat leger, 1831—1882. Bewerkt door A. LUYMES en C. H. W. BOERS, 2 dln. geb. *f* 17.50

Tarieven, behoorende bij de verschillende administratieve reglementen voor het Leger in Ned. Indië. Bewerkt door C. H. W. BOERS en W. C. G. VRIES *f* 6.—

Voorloopig voorschrift op den velddienst voor het Ned. Indisch leger . . . . . *f* 1.—

Beschrijving van den Atjeh-oorlog, naar officiëele bescheiden samengesteld door E. B. KIELSTRA. Met kaarten en schetsen. Compleet in drie deelen. Per deel p. m. *f* 7.50